

(savivaldybė, mokykla)

_____ klasės (grupės) mokinio(-ės)

_____ (vardas ir pavardė)

2009 m. pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo užduotys

LIETUVIŲ KALBA (GIMTOJI)

Skaitomo teksto supratimo, kalbos vartojimo ir rašymo testai

2009 m. birželio 9 d.

Trukmė – 1,5 val. (90 min.)

NURODYMAI

- ◆ Pasitikrinkite, ar užduočių sąsiuvinyje nėra tuščių lapų ar kitokio aiškiai matomo spausdinimo broko. Pastebėję praneškite vykdytojui.
- ◆ Rašyti galite ir pieštuku, bet bus vertinami tik tie atsakymai, kurie parašyti parkeriu arba tušinuku. Koregavimo priemonėmis naudotis draudžiama.
- ◆ Atlikdami testo užduotis, į klausimus atsakykite glaustai ir aiškiai. Jūsų atsakymai turi tilpti į paliktas eilutes.
- ◆ Jei klausimas nereikalauja kitaip, atsakymus formuluokite savais žodžiais.
- ◆ Neaiškiai parašyti, pribraukti atsakymai vertinami 0 taškų.

VERTINIMAS

Testai	Maksimalus taškų skaičius	Surinktų taškų suma		
		1 vertintojas	2 vertintojas	3 vertintojas
Skaitomo teksto suvokimas	27			
Kalbos sistemos suvokimas	27			
Taškų suma	54			

TAŠKAI

Vertinimo komisijos pirmininkas

_____ (parašas, vardas ir pavardė)

_____ (parašas, vardas ir pavardė)

_____ (parašas, vardas ir pavardė)

TEKSTO SUVOKIMO UŽDUOTIS

Perskaitykite tekstus ir atlikite užduotis.

1 tekstas

1. Po kiek laiko jie abu – Juozas ir Albinas – jau rausėsi mokyklos bibliotekoje ir sandėliuose, kur buvo priversta kalnai visokių knygų.

2. – Čia apie senovę, apie kryžiuočius, apie baudžiavą, čia apie keliones, karus, revoliuciją, apie šnipus, iš dabartinio gyvenimo, o čia mokslinė, – sako Juozui Albinas, padėdamas į šali ploną knygūkste, kurioje pripiešta išmirusių gyvūnų griaučių, ietigalių, kirvukų. Panašų Albinas rado savo darže, ir jų pirštai dažnai čiupinėja tą daiktėlį, kurį prieš kelis tūkstantmečius gremžė, dailino kažkoks proproprosenelis. Turi berniukai ir uolienos gabalėlį su žuvies žiaunų išpaudais, ir gintaro lašelį su įklampusiu vabzdžiu. Baltosios skardžio smėly jie aptinka kaukolių, kitados ten, matyt, buvo kapai; žmonių kaulų atranda ir pušynėlyje, prie Konstanto pirtelės; žino, kad laikas gali būti matuojamas šviesmečiais. Begalybė jo nuslinko su Skandinavijos ledynais, nuošė giriomis, ir jų atmintis sakytum dar prisimena kažkokią saulėtą laukymę su bičių dūzgesiu prie medyje išskaptuotos drevės. <...>

3. Pasakėlių apie Raudonbarzdį, stebuklingą Aladino lempą, Ali Babą ir keturiasdešimt plėšikų, ristą žirgą, viesulu įlekiantį į stiklo kalną, kur gyvena įkalinta karalaitė, laikas pasibaigė, nors išgąstingame varnų kranksėjime viršum pritemusių pušynėlių Juozas dar ilgai girdės dvylikos brolių, juodvarniais lakstančių, skundą. Jį tebegraudina pasaka apie bjaurų ančiuką, apie žmones, paverstus gyvuliais ar paukščiais, apie tuos, kurie nemoka papasakoti, kas juos ištiko, nes iš jų atėmė balsą, atėmė žodžius.

4. Vėjuotais vidurnakčiais jis skaito Vilniaus padavimus ir legendas, ir senos to miesto gatvelės bei mūrai visam laikui prisigeria švedmečio vėjų, o vaiskiame danguje plūduriuojantys debesėlių tumulai yra tie patys, kurie plūduriavo, kai į Rotušės aikštę vedė myriop pasmerktą nusikaltėlį, pavasariniai vėjai niekad neįstengs išdžiovinti kraujo dėmės Aušros vartų sienoje, dėmės, kurią paliko kažkoks pervertas ietimi švedų kareivis...

5. Atėjo nuotykių, žygdarbių ir kelionių metas. Juozą ir Albiną apkurtino „valio!“, išsiveržęs iš apkasų, pragaištingu viesulu lekią žirgai, kanopų kaukšėjimas. Kartais jie spėdavo išvysti ir perkreiptą priekyje lekiančio komandoro¹ veidą. Arba ilgai stoviniudavo prie paralyžiuoto didvyrio lovos; didvyris beveik be garso krutino lūpas, norėdamas jiems kažką pasakyti. Staiga tapdavo iškilmingai tylūs. Nelaukti drąsos ir didybės šuorai juos lankstė tarsi vėjas medžius.

¹ Komandoras – karininkas.

6. Ketvirta klasė, penkta, šešta... Tarsi epidemija plito mokykloje Tarzano nuotyčiai. Išblukusios, apdriskusios, šimtus kartų klijuotos ir plėšytos, be pradžios ir pabaigos knygiškės paslapčiomis keliavo iš vienu rankų į kitas. Ir jeigu kuris vaikišcis nei iš šio, nei iš to imdavo ūkauti, vaipytis ar karstyti po medžius – visi žinodavo: jis Tarzanas.

7. Tarzanas – koks apskuręs, išgeltęs šios mokyklos vaikas – sukaliodavosi kur prie „geros vietos“, dairydamsis į aukštus klevus – į kurio čia viršūnę liuoktelėti.

8. Nieko jiems nėra negalima, nepasiekiamo, nors sutemus kitas bijo laukan nosies iškišti. Albinas su Juozu Tarzano liga persirgo lengvai, tačiau, kai mokykloje pasigirdavo beždžioniški stūgavimai, neatsilikdavo ir jie, o zoologijos ir istorijos mokytojas, baksnodamas lazdele į paveikslėlius, iliustruojančius, kaip vyko gyvūnų evoliucija, dirščiodavo į vaikus su baime, pakreipdamas akinius, lyg netikėtų tuo, ką mato ar gali pamatyti.

Pagal Broniaus Radzevičiaus romano „Priešaušrio vieškeliai“ ištrauką

		Čia rašo vertintojai	
		1	2
1.	Apie kokias temines knygų grupes 2 pastraipoje kalba Albinas? Savais žodžiais įvardykite dvi.		
	<i>(2 taškai)</i>	—	—
2.	Remdamiesi 3 ir 4 pastraipomis, įvardykite tris Juozo bruožus, nulemtus knygų skaitymo.		
	<i>(3 taškai)</i>	—	—
3.1.	Remdamiesi 5 pastraipa, nurodykite, koku bruožu perskaitytų knygų veikėjai labiausiai žavi Albiną ir Juozą.		
	<i>(1 taškas)</i>	—	—
3.2.	Įvardykite paryškintą meninę priemonę iš 5 pastraipos ir savais žodžiais paaiškinkite jos prasmę: „Nelaukti drąsos ir didybės šuorai juos lankstė tarsi vėjas medžius.“		
	<i>(2 taškai)</i>	—	—
4.	Perskaite 6 pastraipą, savais žodžiais apibūdinkite vaikų santykį su knyga apie Tarzaną.		
	<i>(1 taškas)</i>	—	—

5. Kodėl paauglius taip žavėjo knygos apie Tarzaną? Remdamiesi 7 ir 8 pastraipomis, nurodykite **2 priežastis** ir jas argumentuokite **cituodami**.

Čia rašo
vertintojai
1 2

(4 taškai)

6. Remdamiesi 8 pastraipa, apibūdinkite mokytojo reakciją į vaikų dvasines permainas. Paaiškinkite, kodėl mokytojas **būtent taip** reaguoja.

(2 taškai)

2 tekstas

1. Kiekvienam tikram skaitytojui šis neaprėpiamas knygų pasaulis atrodo vis kitoks, kiekvienas jame ieško ir suvokia dar ir save patį. Vienas nuo vaikiškos pasakos ir indėniškos nuotykių istorijos nusigauna iki Šekspyro² arba Dantės² kitas – nuo pirmojo vadovėlio straipsnio apie žvaigždėtą dangų iki Keplerio³ arba Einšteino³. <...> Tūkstančiai kelių veda per pirmykštį mišką prie tūkstančio tikslų, ir nė vienas tikslas nėra galutinis, po kiekvieno veriasi naujos platumos.

2. Nuo išminties arba nuo laimės priklauso, ar toks tikras žinovas pasiklys savo knygų pasaulio pirmykščiame miške ir užtrokš, ar vis dėlto ras būdą padaryti, kad jo skaitymo išpūdžiai iš tikrųjų būtų naudingi gyvenime. Tie, kurie taip ir lieka nepatyrę knygų pasaulio žavesio, galvoja apie tai panašiai kaip nemuzikalūs žmonės apie muziką, jie neretai yra linkę kaltinti skaitymą kaip nesveiką ir pavojingą aistrą, atitraukiančią nuo gyvenimo. Žinoma, jie truputėlį teisūs, nors visų pirma reikėtų apibrėžti, ką suprantame kaip „gyvenimą“, ir nustatyti, ar tikrai įmanoma jį laikyti dvasios priešingybe – juk dauguma mąstytojų ir mokytojų, pradedant Konfucijumi⁴ ir baigiant Gėtė⁴, kaip tik buvo stebėtinai praktiški žmonės. Vis dėlto knygų pasaulis turi savo pavojų, gerai žinomų auklėtojams. Bet aš iki šiol neradau laiko pamąstyti, ar šie pavojai didesni už pavojų gyventi be knygų pasaulio platybių, nes pats esu skaitytojas, vienas iš tų nuo vaikystės pakerėtųjų, ir galėčiau <...> keletą šimtų metų praleisti tos šventovės menėse ir labirintuose, knygų pasaulio urvuose ir okeanuose ir visai nepastebėti kokio nors šio pasaulio siaurėjimo.

Pagal Hermano Hesės esė „Knygų pasaulio platybė“ ištrauką

² Viljamas Šekspyras (1564–1616), Dantė Aligjeris (1265–1321) – žymūs pasaulio rašytojai.

³ Johanesas Kepleris (1571–1630), Albertas Einšteinas (1879–1955) – žymūs pasaulio mokslininkai.

⁴ Konfucijus (551–478 m. pr. Kr.), Johanas Volfgangas Gėtė (1749–1832) – žymūs pasaulio rašytojai ir mąstytojai.

7. Apie kokius du skaitytojų tipus kalba H. Hesė 1 pastraipoje?

Čia rašo
vertintojai
1 2

(2 taškai)

8. Remdamiesi 2 pastraipos pirmu sakiniu, nusakykite du veiksnius, lemiančius žmogaus santykį su knyga.

— —

(2 taškai)

9. Savais žodžiais suformuluokite mintį, apibrėžiančią, kas autoriui yra gyvenimas.

— —

(2 taškai)

10. Remdamiesi 2 pastraipos paskutiniu sakiniu, įvardykite dvi vertybes, kurios svarbios šios esė autoriui H. Hesei.

— —

(2 taškai)

Bendrieji klausimai (tekstų lyginimas)

11. H. Hesė teigia, kad knygų pasaulis vis dėlto gali būti pavojingas. Pagrįskite šį jo nuogaštavimą, remdamiesi B. Radzevičiaus teksto 6–8 pastraipomis.

— —

(1 taškas)

12. Suformuluokite mintį, kuri sietų ir apibendrintų abu tekstus.

— —

(1 taškas)

13. Kokiais **kalbėjimo būdais** požiūris į knygą ir skaitymą atskleidžiamas B. Radzevičiaus ir H. Hesės tekstuose? Palyginkite tekstus, nurodydami du skirtumus.

— —

(2 taškai)

Taškų suma už teksto suvokimo užduotis (maks. 27 tšk.)		
--	--	--

KALBOS SISTEMOS SUVOKIMO UŽDUOTYS

1 užduotis. Paaiškinti, kokios sakinio dalys yra skaitmenimis pažymėti ir pabraukti žodžiai ar jų junginiai. Lentelėje ATSAKYMAI įrašykite teisingą atsakymą žyminčią raidę. Skaičiumi 0 pažymėtas pavyzdys.

Tai⁰ buvo vien Vilniaus meno mokyklos dailininkų darbai. Trys kaimo peizažai ir paauglės mergaitės portretas šviesia vakarine suknele¹. Ant kitos sienos² kaboją vienas didesnis miško peizažas³, jau be rėmų. Niūrus vakaro miškas, sunkūs debesys danguje ir kelios pamiškės gėlės, šviečiančios pro dulkes ir patamsėjusį lako sluoksni⁴. Miškas stūksojo kaip juoda nežinios, nevilties siena⁵. Neklysdamas⁶ galėjai atpažinti⁷ Žemaitijos mišką⁸ – užsidariusį, sunkiai prieinamą, paslaptinę. Dešinėje, apačioje⁹, parašas buvo neįskaitomas¹⁰.

*Pagal Antaną Ramoną
(5 taškai)*

- A. Veiksny
- B. Tarinys
- C. Papildinys
- D. Pažyminys arba priedėlis
- E. Aplinkybė

ATSAKYMAI

Sakinio dalies Nr.	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Atsakymo raidė	A										

Taškų suma (maks. 5 tšk.)

2 užduotis. Įrašykite praleistas raides, skliausteliuose pateiktus žodžius parašykite kartu arba atskirai.

Tolimos šal_s!

Iš tolim_j_ karaly_čių vėjas (vis, tiek) _____ gars__ beldžia į langą, rets_kiais u__stau_damas išg_sdinto vaiko balsu. G__sta, vėl žieb__si svetimi žibur__...

Gabija r_žtingai ima eiti gruodo keliu.

Kri_tolo medžiai dži_gauja, tiesia skaisč__j__m mėnuliui šakas. Ji mato, kaip į ją lekia iš (kažin, kur) _____ devyn__ragių elnių banda. Gabija a__ipeikėja t__s savo langu, paden_tu ledo raštu. Bando įžiūrėti šal_, kurioje svečiavosi.

Tirpsta lange ledo šalis, žioruoja švieselės kaimynų lang__se.

Čia rašo
vertintojai

1 2

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

— —

*Pagal Gintarę Adomaitytę
(7 taškai)*

Taškų suma (maks. 7 tšk.)

3 užduotis. Padėkite reikiamus skyrybos ženklus.

Kai vaikai žaidžia kieme Gabija tūno namuose. Ji klusniai ruošia pamokas tvarko kambarius. Į miestą jos atvažiavo neseniai Gabija ir mama. Čia viskas kitaip kitokie medžiai ir namai kitokie žaidimai kitokie vaikai stebinantys savo judrumu.

Mokykloje aiškiau nes pirmame suole tiesiai prieš lentą ji sėdi viena. Kartais atrodo visą gyvenimą taip sėdės o žmonės nieko apie ją neprisimins.

Kas ten už manęs kartais klausia mergaitė.

Pagal Gintarę Adomaitytę
(5 taškai)

Čia rašo vertintojai	
1	2
—	—
—	—
—	—
—	—
—	—
—	—
—	—

Taškų suma (maks. 5 tšk.)		
---------------------------	--	--

4 užduotis.

A dalis. Kairėje pateiktus žodžius pavartokite nurodyta forma. 0 atvejis – pavyzdys.

(0) pardavinėti – veiksmaz., būt. k. l., dgs., 1 asm.	Viena kitai (0) pardavinėjome atvirukus.	Čia rašo vertintojai 1 2 — — — — — — — — — —
(1) nešti – dalyv., veik. r., es. l., vyr. g., vns., vard.	Čia buvo balandis, (1) _____	
(2) apversti – dalyv., neveik. r., būt. l., vyr. g., vns., vard.	snape laišką, turgus (2) _____, moliūgų kaugėm, vyras,	
(3) rūpestingas – prieveiksm.	(3) _____ laikantis siūlus, ir vaikai, kurie	
(4) šypsotis – pusdal., vyr. g., dgs., sangraž.	(4) _____	
(5) vyti – veiksmaz., būt. k. l., vns., 3 asm.	(5) _____ juos kamuolin.	

Pagal Birutę Pūkelevičiūtę
(2 taškai)

Taškų suma (maks. 2 tšk.)		
---------------------------	--	--

B dalis. Morfologiškai išnagrinėkite pabrauktus žodžius pildydami lentelę. Jei žodis neturi kurio nors požymio, pažymėkite brūkšnį (–).

Man patinka čia būti žiemos vakarais, kai jie kūrena krosnį, kartais išspraudžia puodelį tarp raustančių anglių ir užsiverdam arbatos.

Pagal Birutę Pūkelevičiūtę

Žodis	Kalbos dalis (veiksmažodžio forma)	Giminė	Skaičius	Linksnis	Laikas	Asmuo	Čia rašo vertintojai	
							1	2
jie							—	—
krosnį							—	—
kartais							—	—
tarp							—	—
raustančių							—	—

(3 taškai)

Taškų suma (maks. 3 tšk.)		
---------------------------	--	--

5 užduotis. Pabraukite vartotinus žodžius, parašytus skliaustuose.Čia rašo
vertintojai
1 2

Su Vykinčiu mes drauge lankome krepšinio treniruotes, mus jungia (vieniingi, vienodi) interesai, kartu dalyvavome (dvejose, dviejose) varžybose. Vykinčias nėra (pasikėlęs, pasipūtęs). Jis man padeda (baigti, baiginėti) namų darbus, o kartą paskolino (pakrovėją, įkroviklį). (Neužilgo, netrukus) mūsų mokykloje vyks (daugiatautis, daugiatautinis) festivalis. Vykinčias bus vertėjas, nes jis puikiai (žino, moka) anglų kalbą. Mano draugas greit (švęs, atžymės) savo šešioliktąjį gimtadienį. Jau dabar imu (nervuotis, nervintis), ką jam padovanoti.

—	—
—	—
—	—
—	—
—	—
—	—

Iš mokinio rašinio
(5 taškai)

Taškų suma (maks. 5 tšk.)		
---------------------------	--	--

Taškų suma už kalbos sistemos suvokimo užduotis (maks. 27 tšk.)		
--	--	--

TESTO VERTINIMAS TAŠKAIS

Užduotys	Maks. taškų skaičius	Vertinimas
Skaitomo teksto suvokimas	27	
1 teksto suvokimo užduotis	15	
2 teksto suvokimo užduotis	8	
Bendrieji klausimai (tekstų lyginimas)	4	
Kalbos sistemos suvokimas	27	
1 kalbos sistemos suvokimo užduotis	5	
2 kalbos sistemos suvokimo užduotis	7	
3 kalbos sistemos suvokimo užduotis	5	
4 kalbos sistemos suvokimo užduoties A dalis	2	
4 kalbos sistemos suvokimo užduoties B dalis	3	
5 kalbos sistemos suvokimo užduotis	5	
Testo vertinimas taškais	54	